

"Janne Rättä behandlade sitt ackordeon lika mästerligt som en elitgymnast behandlar sin kropp i en OS-final", skriver Nyans recensent.

FOTO: SUSSIE AHLBURG

Nyans recensent har reservationer mot Minna Leinonens "Flowmatic Nights": "en konventionell modernism som hörts många gånger tidigare".

FOTO: VILLE HAUTAKANGAS

Helena Poggio, cellist i Cuarteto Quiroga. Bild från repetition.

FOTO: MATILDA SAUL

Nyans recensent om Katrinafestivalens öppningskonsert:

"Triumf och livslust"

MUSIK

KATRINA KAMMARMUSIKFESTIVAL,
ÖPPNINGSKONSERT 5.8.2025

Violin: Cecilia Ziliacus, Anna Angervo, Aitor Hevia, Cibrán Sierra
Viola: Heili Hannikainen, Josep Puchades
Cello: Maija Juuti, Joël Marosi, Helena Poggio
Kontrabas: Juha Kleemola
Flöjt: Marianne Järvinen
Klarinett: Janne Pesonen
Fagott: Timo Jäntti
Horn: Pauliina Koskela
Ackordeon: Janne Rättä
Piano: Emil Holmström
Sång (mezzosopran): Jenny Carlstedt

En stund innan den första tonen klingade vid Katrinas öppningskonsert 2025 åstadkom den fulltaliga publiken i S:t Görans kyrka ett förväntansfullt sorl: man skulle strax få möta musik vars yttre tidsramar var 229 år: **Joseph Haydns** stråkkvartett från 1793 är så tonal som musik bara kan vara – **Jean Jacques Rousseau** gick till och med så långt att han hävdade att den tonala musiken inte bara är naturlig, utan den är en del av naturen. **Minna Leinonens** kammarmusikverk "Flowmatic Nights" för sång, flöjt, cello och piano från 2022 är så långt från Haydns tonala godmodiga musik man kan komma – de ljud som anbringas i denna nyskapade musik skulle förmodligen få Rousseau att häpna.

Efter klockringningen inträd-

de plötslig total tystnad i kyrkan, och konserten inleddes med **Jean Sibelius** symfoniska dikt "En Saga" för orkester – romantiskt naturmystikmusik fast förankrad i tonalitet och treklang. Trolsk som en shakespeareisk älva tar sig huvudtemat genom skogens dimmiga och soldisiga landskap, men det trolskt försiktiga blir bitvis riktigt dramatiskt. Musiken är fylld av titanen Sibelius storhet och lyssnaren tar tacksamt emot denna fantasifulla fascinerande tondikt, som blivit ett av den finske mästarens mest älskade stycken. Det som var speciellt med framförandet i S:t Görans kyrka var att det inte som vanligt var en full symfoniorkester på 100 man som spelade, utan åtta musiker – tre träblåsare och fem stråkar. Men i och med denna uttunning av Sibelius fyllda orkesterklang blev det klangliga resultatet litet avslaget och kändes inte helt övertygande trots det skickliga framförandet.

Utgångspunkten för Minna Leinonens "Flowmatic Nights" är den dansk-iranska poeten **Shadi Bazeghis** diktsamling "Flowmatic" som beskriver en värld i upplösningstillstånd där våld, förnedring och tomhet härskar. Men Minna Leinonens musikaliska gestaltning av denna dramatiska text var för mig förvånansvärt blek, en konventionell modernism som hörts många gånger tidigare. Man hade till denna fasansfulla text förväntat

sig fasansfull musik – sång som desperat ropar efter försoning och instrument som river och klöser. Men kanske de sorgsna melodiska linjer som här och var dök upp är Leinonens sätt att låta sorg över världens tillstånd komma till tals?

Olli Mustonen är en av vår tids verkligt stora pianister som framträder på världens största musikarenor, och på de minsta – för i förrgår kväll klingade Mustonens toner över Åland, men då i sin roll som tonsättare. Hans verklista är intressant och imponerande, bland annat finns där tre symfonier, verk för piano och orkester, en solo-oboesonnet och två nonetter – dubbelstråkkvartett plus kontrabas. I tisdags kväll klingade hans knappt tjugo år gamla gitarrsonat "Jehkin Iivana" i fem satser. (Styckets titel är namnet på runosångaren och kantelespelaren **Jehkin Iivana** som var verksam i Finland under senare delen av 1800-talet och början av 1900-talet.) Mustonen förfärdigade senare sonaten för både pianosolo och symfoniorkester, men arrangemanget för ackordeon är gjort av en av världens ledande ackordeonister **Janne Rättä** vars arrangemang och framförande vi hade förmånen att lyssna till i tisdags kväll. Vad skulle den dragspelshatande **Sten Broman** sagt om han hade hört Mustonens gitarrsonat iklädd ackordeon/dragspel? Jo, förmodligen hade han fått

kasta in handduken, för detta 12 minuters mestadels allvarligt och sökande och bitvis grymt virtuosa verk fascinerade och gladdade oss alla som hörde det. Den konstnärliga spännvidden var stor – från lugn kontemplation till djärv flykt, men som postmodern tonsättare har inte Mustonen lämnat den haydniska tonala världen, utan skapar ny musik utan att släppa kontakten med den västerländska månghundåriga musiktraditionen. Olli Mustonen är ju känd som en excentrisk pianist med stor gymnastisk färdighet under sitt mästerliga spel, och i den stormande drömmande experimentella ackordeonsonaten mötte publiken musik som krävde allt av sin exekutör. Janne Rättä behandlade sitt ackordeon lika mästerligt som en elitgymnast behandlar sin kropp i en OS-final.

Den tjeckiske tonsättaren **Leos Janacek** var inspirerad av framförallt tjeckisk folkmusik och rysk kultur, och har skrivit operor, orkestermusik, sånger och kammarmusik. Det är fyndigt av Katrinarrangörerna att koppla Sibelius orkesterstycke "En Saga" tillsammans med Janaceks "En Saga" för cello och piano, som Janacek kämpade med i tre olika versioner från 1910 till 1923 innan han kände sig nöjd. I Janaceks "En Saga" kommer uppslaget från den ryske hovpoeten **Vassilij Zhukovskys** "Tsar Berendyevs saga" från 1833. Den

romantiskt förankrade musiken på tolv minuter framfördes med varsamma och förfarna händer av cellisten **Joël Marosi** och pianisten **Emil Holmström**. I detta vackra stycke delar Janacek klangvärld med bland annat **Dvorak** och **Tjajkovskij** – två tonsättare som Janacek beundrade – och publiken hade inga svårigheter att ge sitt starka bifall.

Den som i slutet av 1700-talet var över 60 år räknades som gammal – ofta nog riktigt gammal – och är man nu gammal och trött orkar man inte ställa till med så mycket väsen. Men år 1793 ställde den 61-åriga **Joseph Haydn** till ett rejält 18-minuters väsen när han komponerade sin stråkkvartett i C-dur op. 74.1. Hur kan en gammal man ha så mycket liv och fantasi i sig? Nåja, han visste ju hur man skriver en stråkkvartett – han skrev 68 stycken, med en total speltid på drygt 30 timmar. Han skapade stråkkvartetten och han fulländade den. Den haydnkvartett som den internationellt hyllade spanska stråkkvartetten Cuarteto Quiroga framförde med sådan frustande bravur är ett under av energi och livsglädje, något som fick publiken i S:t Görans kyrka att omedelbart efter sluttonen hänryckt utbrista i bravrop och synnerligen intensiva applåder. Katrinas inledningskonsert hamnade till sist i triumf och livslust.

ANDERS GABRIEL SUNDSTRÖM
kultur@nyan.ax